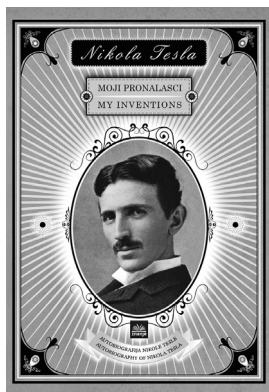

NOVE KNJIGE

Nikola Tesla, **Moji pronalasci – My Inventions**, Znanje d.o.o., Zagreb, 2015., 159 stranica.

Nikola Tesla (10. srpnja 1856. – 7. siječnja 1943.) je širom svijeta poznati hrvatsko-američki izumitelj i istraživač s područja elektrotehnike i radiotehnike. Njegovo najintenzivnije stvaralačko doba bilo je krajem devetnaestog i početkom dvadesetog stoljeća. Oko dvadesete godine 20. stoljeća Tesla je bio zamoljen od uredništva časopisa *Electrical Experimenter* da u nastavcima opiše svoj život i rad. Na temelju tih tekstova napisao je knjigu *My Inventions* koja je, kao detaljna autobiografija Nikole Tesle, upravo objavljena na hrvatskom i engleskom jeziku. Knjigu je izdala nakladnička kuća Znanje d.o.o., Zagreb.

Rođen je u malom mjestu Smiljanu kraj Gospića, gdje je njegova majka imala veliku ulogu u njegovom školovanju i razvoju budućeg svjetskog inovatora. Veoma je volio učiti matematiku i profesor je često hvalio njegovo brzo računanje. Nakon završene realne gimnazije polazio je višu realku (srednju školu) u Gospiću i Karlovcu. Njegovi roditelji su željeli da postane svećenik, prema čemu on nije imao sklonosti. Tu mu je puno pomogao profesor fizike koji je osnovne fizikalne zakone demonstrirao aparaturama koje je sam izumio. Tako se Tesla počeo zanimati za elektricitet. Bio se ozbiljno razbolio i liječenje je trajalo mjesecima. Njegovom ozdravljenju pomogao je njegov otac obećavši mu da će pohađati najbolju tehničku školu na svijetu. Upisao je Politehničku školu (Visoku tehničku školu) u Grazu. Učio je danima i noćima. Posvetio se uglavnom fizici, mehanici i matematici, provodeći slobodno vrijeme u knjižnici. Znao je napamet cijele knjige, kao npr. Goetheovog *Fausta*.

Nakon toga otišao je u Budimpeštu i radio u telefonskom poduzeću. Kako je napravio neka poboljšanja uređaja glavne centrale ponudili su mu radno mjesto u Parizu. Godine 1884. otišao je u Ameriku da usavrši Edisonove strojeve i jedva je čekao da okuša sreću u zemlji velikih mogućnosti. Kada je došao tamo činilo mu se da "Amerika civilizacijski zaostaje za Europom cijelo stoljeće". Kada je pet godina kasnije prvi put otišao iz Amerike bio je uvjeren da je ona stoljeće ispred Europe. Odmah po dolasku u Ameriku Tesla je stekao Edisonovo povjerenje. No kasnije su se razišli jer je Edison zagovarao primjenu istosmjernje, a Tesla izmjenične struje. Industrijalac George Westinghouse bio je Teslin financijer krajem osamdesetih i devedesetih godina 19. stoljeća.

Tesla se 1892. g. bavio i bežičnim prijenosom električne energije. Danas se time bavi poznati hrvatsko-američki izumitelj, Marin Soljačić, koji se došao do novih, spektakularnih spoznaja. Godine 1895. požar je uništio Teslin laboratorij, ali ga je poslije obnovio. Također se bavio automatskim mehanizmima s daljinskim upravljanjem i u svojem ih laboratoriju izložio posjetiteljima. Tesla je patentirao ukupno oko 700 pronalazaka, od kojih je nekoliko desetaka našlo široku primjenu.

Vrlo opsežan pogovor knjizi od šest poglavlja napisao je *Andrej Detela*, slovenski fizičar, izumitelj, spisatelj i putopisac. Prema prijedlogu *Franceta Avčina* s Ljubljanskog sveučilišta na 11. Generalnoj konferenciji o utezima i mjerama, povodom 100-godišnjice

rođenja Nikole Tesle, usvojena je jedinica *tesla* (T) za gustoću magnetskog polja. U Hrvatskoj Zagreb ima muzej Nikole Tesle, kao i rodni Smiljan.

Iako knjiga *Nikola Tesla, Moji pronalasci – My Inventions* nije prvo izdanje i već dugo kod nas nije bilo novog, ona će biti posebno interesantna čitateljima, posebno zato što ima opsežan pogovor s mnoštvom podataka. Na 39. stranici uz sliku piše da su na njoj Albert Einstein i Nikola Tesla, što svakako nije ispravno jer je Tesla bio znatno višeg rasta.

Željko Hanjš